

6. Лілік О. Особливості використання коміксів на уроках української літератури. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*. 2021. № 17. С. 185–197.
7. Макклауд С. Зрозуміти комікси. Київ: Рідна мова, 2019. 224 с.
8. Нежива Л., Шкуренко О. Методичні особливості застосування коміксів у процесі підготовки вчителів початкової школи. *Open educational e-environment of modern University*. 2024. № 16. С. 92–105.
9. Створюємо комікси. *Центр професійного розвитку педагогічних працівників Гребінківської міської ради*. 2024. URL: <https://grcprpp.gov.ua/news/1707402416/>.
10. Чикалова Т. Г. Дидактичні можливості використання коміксів на уроках у початковій школі. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Випуск 20. Т. 3. С. 52–55.

Дзюба І.В.

*кандидат юридичних наук,
завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін
та публічного управління*

Козубай І.В.

старший викладач кафедри мовної підготовки

Наумик А.С.

здобувач вищої освіти

Кондратова Я.М.

здобувач вищої освіти

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ ІКТ В КОНТЕКСТІ РОБОТИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ: ГЕНЕЗИС, МЕТОДОЛОГІЯ ТА УПРАВЛІННЯ

Анотація. В науковій роботі досліджуються актуальні питання теоретико-практичних особливостей сучасних систем дистанційного навчання в контексті роботи закладів вищої освіти України, їх можливості, передумови створення, функціональність та інші організаційні аспекти використання.

Ключові слова: заклад освіти, навчання, науково-педагогічний працівник, система дистанційного навчання, методологія, освіта,

компетентність, інноваційні технології, ефективність, практико-орієнтованість, робота.

Dziuba I.V., Kozubai I.V., Naumyk A.S., Kondratova Ya.M.
Theoretical and practical features of the use of distance learning systems as a component of ICT in the context of higher education institutions of Ukraine: genesis, methodology and management. The scientific work investigates topical issues of theoretical and practical features of modern distance learning systems in the context of higher education institutions of Ukraine, their capabilities, prerequisites for creation, functionality and other organizational aspects of use.

Key words: *educational institution, training, research and teaching staff, distance learning system, methodology, education, competence, innovative technologies, efficiency, practice-oriented, work.*

Актуальність. У сучасних умовах професійно-педагогічної невизначеності, зміни детермінант інноваційних методів навчання та необхідності застосування практико-орієнтованого навчання значним чином актуалізується питання дослідження теоретико-практичних особливостей використання систем дистанційного навчання як складової ІКТ та їх впливу на успішність здобувачів вищої освіти.

Мета дослідження – здійснити комплексне наукове обґрунтування теоретико-практичних особливостей використання систем дистанційного навчання як складової ІКТ та їх впливу на успішність здобувачів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Зазначене питання є досить нелегким та багатовекторним, адже охоплює всю систему вищої освіти України, дотичне до категорії освітньої майстерності та методики викладання дисциплін. Вивченням цих питань займались провідні науковці України в галузі педагогіки партнерства, інструментального забезпечення якості вищої освіти та методики викладання в закладах вищої освіти України, зокрема такі: В. Савіщенко, Н. Сидоренко [17; 16; 17], І. Козубай [7; 8], О. Ядловська [13], В. Краснопольський [9; 10; 11], І. Царьова, І. Дзюба, І. Шкіцька, О. Максименко, Г. Декусар [4; 5; 6], А. Наумик [13; 14] та ін.

Впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в систему комплексної підготовки здобувачів вищої освіти є не тільки

вимогою часу, а й пов'язане з дією на території України правового режиму воєнного часу, що значним чином ускладнює комунікацію науково-педагогічного працівника та здобувача вищої освіти.

Умови соціально-невизначеного сьогодення, кадрове розпорошення та значне зростання конкуренції між випускниками різних закладів вищої освіти України зумовлює необхідність будувати сучасну освіту на основі компетентнісного підходу, збільшувати роль деонтологічної складової освіти, а також сприяти пізнавальному інтересу здобувачів вищої освіти, адже самі ці фактори дозволяють належним чином доповнити вже існуючу освітню парадигму України, а також поглибити ефективність взаємодії науково-педагогічного працівника та здобувача вищої освіти.

Високий темп розвитку Інтернет-комунікацій значною мірою вплинув на процес навчання. Все частіше використовуються нові технології для організації самостійної роботи або підвищення ефективності навчання здобувачів освіти. Особливої актуальності набули дистанційні освітні технології, адже з їхньою допомогою вибудовується сучасний освітній формат.

Із року в рік популярність дистанційної форми здобуття вищої освіти в Україні та світі тільки зростає. Цей факт є значною передумовою до розвитку ринку з надання послуг підключення закладів вищої освіти до таких систем. Наразі, більшість систем з дистанційного навчання, що використовуються в Україні («LMS HrAssist», «MOODLE», «COLORIS», «eEdPuzzle», «Google Classroom», «Clever», «Canvas», «aTutor», «TotalLMS», «NEO LMS»), мають такі можливості: організація поточного, семестрового та річного тестування; організація завантаження робіт здобувачів вищої освіти на перевірку науково-педагогічному працівнику; дистанційна комунікація; «онлайн-дошка»; можливість влаштованого використання сторонніх сервісів; поділ здобувачів освіти на групи; перевірка письмових робіт на плагіат та запозичення; груповий чат тощо.

Організація навчання за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій є досить ефективним та сучасним рішенням, що значним чином вирівнює можливості всіх здобувачів вищої освіти, усуває географічний бар'єр та зменшує фінансово-економічне навантаження на заклад вищої освіти.

Важливо зазначити, що відтермінування у розвитку дистанційної освіти загрожує зниженням конкурентоспроможності української освіти у світовому просторі. За останні десятиліття кардинально змінилася система передачі знань, а їх обсяг багаторазово збільшився. Сьогодні вже неможливо одноразово підготувати людину до професійної діяльності на все життя. Вирішення проблеми полягає в переході до освіти протягом життя, де базова освіта періодично повинна доповнюватися програмами додаткової освіти і бути фундаментом для подальшого навчання [16].

Значна ефективність використання систем дистанційного навчання полягає в таких особливостях:

1. Можливість організації індивідуального підходу до навчання та в належному впровадженні індивідуальних освітніх траєкторій.
2. Залучення здобувачів вищої освіти до групових методів взаємодії.
3. Доступність в комплексній системі обміну інформацією.
4. Відсутність у необхідності важкої технічної підготовки при організації певного виду діяльності.
5. Безпека та захищеність конфіденційної інформації.
6. Зрозумілий та зручний інтерфейс інноваційних систем дистанційного навчання.
7. Можливість інтеграції з сторонніми сервісами та значний функціонал.

Тим не менш, доцільним буде й охарактеризувати можливі недоліки при використанні сучасних систем дистанційного навчання, а саме: проблеми з доступом до мережі Інтернет; відсутність наявності необхідної гарнітури (мікрофон, камера тощо); відсутність безпосереднього контакту з науково-педагогічним працівником; затримка у роботі системи дистанційного навчання через можливі збої та загальне перенавантаження.

При виборі технічних засобів для забезпечення дистанційного навчання надважливим питанням є вибір платформи його організації. По суті, такою платформою вважається програмне забезпечення, що використовується для супроводу дистанційного процесу надання освітніх послуг. Сюди входять ті засоби, якими користуються всі учасники дистанційного освітнього процесу – викладачі окремих дисциплін, здобувачі вищої освіти, і адміністрація закладу вищої освіти, що займається організацією дистанційного навчання.

Інноваційною особливістю систем дистанційного навчання закладів вищої освіти України є можливість впровадження штучного інтелекту в їх роботу. Ця функція є доцільною при здійсненні тестування. На практиці це означає, що комп'ютерна система здійснює реагування не тільки на завідомо визначені запитання/відповіді (правильні і неправильні), але й контролює передчасність надання певної відповіді здобувачем вищої освіти. Тобто в зазначеному випадку система дистанційного навчання, використовуючи можливості штучного інтелекту оцінює компаративним методом модель дії здобувача вищої освіти, надаючи науково-педагогічному працівнику детальний звіт щодо зазначеного питання. Важливою теоретико-практичною особливістю зазначеного процесу є те, що керований вплив системи дистанційного навчання на здобувача вищої освіти може здійснюватися на кожному етапі прийняття відповідного рішення (завідомого для науково-педагогічного працівника (правильного або неправильного), або просто зводиться до комплексного аналізу та коментування певних дій здобувача вищої освіти з подальшим звітуванням науково-педагогічному працівнику. Вищезазначений процес є досить складним з технічної та професійно-педагогічної точки зору, вимагає підвищеної уваги при прийнятті рішення щодо виставлення певних оцінок здобувачу вищої освіти, а також доцільності використання зазначеної технології, оскільки вона є досить вартісною.

Безумовно, алгоритмізація та логіко-структуризоване наповнення системи дистанційного навчання залежить від конкретного науково-педагогічного працівника та вимог певного закладу вищої освіти, але в загальному викладі воно має відповідати таким загальним освітньо-педагогічним критеріям, як:

- належна визначеність;
- зрозумілість;
- якісно-підібраний матеріал;
- належне оформлення;
- можливість для розуміння здобувачем вищої освіти;
- інноваційність;
- технологічність;
- автоматизованість;
- практико-орієнтованість;

– чередування конкретності та узагальнення.

Окрім того, для систем дистанційного навчання закладів вищої освіти України характерним є використання таких принципів: науковість, свідомість, доступність, базовість, результативність, послідовність, наочність.

Поряд із позитивними досягненнями щодо впровадження технологій цифровізації в навчання необхідно звернути увагу й на недоліки, які не дозволяють повноцінно здійснити цифровий прогрес: відсутність єдиної загальнодержавної концепції цифровізації публічного управління та навчання зокрема; відсутність стратегій цифрового розвитку на рівні місцевого самоврядування; недостатність фінансування та альтернативних механізмів фінансування проєктів; брак висококваліфікованих ІТ фахівців, відтік «мізків» за кордон; відсутність цілісного підходу до формування ІКТ – архітектури, систем безпеки, ідентифікації та відповідності міжнародним стандартам; створення автономних ІКТ – архітектур; нерівний доступ громадян до цифрових технологій та нових можливостей тощо.

Висновки. Таким чином питання теоретико-практичних особливостей використання систем дистанційного навчання як складової ІКТ в контексті роботи закладів вищої освіти України є досить актуальним для сучасних наукових обговорень та подальших досліджень, а також вимагає залучення не тільки науковців, але й фахівців-практиків.

Література

1. Белова В. В. Дистанційне навчання в закладах вищої освіти країн Європейського Союзу. *Академічні візії*. 2023. № 18. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/332>.
2. Вишнівський В.В., Гніденко М.П., Гайдур Г.І., Ільїн О.О. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів. Київ: ДУТ, 2014. 140 с.
3. Декусар Г., Ковальчук О., Лагун К. Реалії та перспективи розвитку гендерного напрямку в закладах вищої освіти України. *Scientific review*. 2023. Т. 2, № 87. С. 47.

4. Козубай І., Корх А., Наумик А. Цифровізація у викладанні іноземної мови: історичний та правовий аспекти. *Grail of science*. 2023. № 32. С. 317–321.
5. Краснопольський В., Пахомова Т., Курилова Ю. Навчальний потенціал штучного інтелекту для організації самостійної роботи студентів у процесі вивчення іноземної мови. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 7(13).
6. Краснопольський В.Е. Активізація навчально–пізнавальної діяльності засобами комп'ютерної техніки. *Вісн. Луган. держ. пед. ун-ту ім. Тараса Шевченка*. 1999. № 1. С. 48–52.
7. Краснопольський В. Е. Використання WEB-технологій у кейс-методі. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2012. № 20. С. 12–21.
8. Мала І. Б. Дистанційне навчання як дієвий інструмент управлінської освіти. *"Scientific notes of the University "KROK"*. 2022. С. 132–151.
9. Наумик А., Ядловська О. С. Особливості студентоцентрованого підходу у викладанні. *Матеріали Міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції : «Світ наук. дослідж. Вип. 16»*, 16–17 лют. 2023 р. С. 128–130.
10. Наумик А. С., Алфьорова Т. М. Студентські наукові дослідження як фактор практикоорієнтованого навчання у закладах вищої освіти України. *Міждисциплінарні наукові дослідження та перспективи їх розвитку: матеріали IV міжнар. студент. наук. конф.* (5 квіт. 2024 р., м. Вінниця). С. 57–59.
11. Наумик А. С., Брагіна К. С. Розвиток української юридичної освіти в контексті дотримання академічної доброчесності: імерсивний та теоретико-методологічний аспекти. *Цифровізація науки та сучасні тренди її розвитку: матеріали VI міжнар. студент. наук. конф.* (12 квіт. 2024 р., м. Львів). С. 116–118.
12. Нойко В. А., Корх А. О. Вплив публічного управління на якість сучасних освітніх послуг в Україні. *Традиційні та інноваційні підходи до наукових досліджень : зб. наук. пр. за матеріалами VI міжнар. наук. конф.* (8 берез. 2024 р., м. Вінниця). С. 39–41.
13. Сидоренко Н. Внутрішнє забезпечення якості вищої освіти в Україні як суспільно-освітній пріоритет. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 4. С. 81–86.